

II

(Інформація)

ІНФОРМАЦІЯ ВІД ІНСТИТУЦІЙ ТА ОРГАНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

КОМІСІЯ

**Повідомлення Комісії про поводження зі знеціненими активами в банківському секторі
Співтовариства**

(2009/С 72/01)

1. ВСТУП

1. З середини 2007 року було порушено роботу ринків міжбанківських кредитів. Результатом цього стало вимивання ліквідності з банківського сектора та небажання банків кредитувати один одного та економіку в цілому. З посиленням порушення функціонування кредитних ринків в останні вісімнадцять місяців, фінансова криза посилилася, а світова економіка вступила в значну рецесію.

2. Складно передбачати вирішення фінансової кризи та відновлення світової економіки без забезпечення стабільності банківського сектора та фінансової системи в цілому. Тільки це дасть можливість повернути довіру інвесторів та відновити звичайну позикову діяльність банків. Відповідно, держави-члени вжили заходів для підтримки стабільності власних банківських секторів та підкріплення кредитування, приділяючи увагу вливанню додаткового капіталу із використанням державних коштів та надання державних гарантій для банківських позичок. Про ці заходи було оголошено в жовтні 2008 року та поступова їх імплементація здійснювалася протягом останніх місяців.

3. Нещодавно, декілька держав-членів оголосили про свій намір доповнити свої заходи для підтримки шляхом забезпечення деяких форм звільнення від знецінених банківських активів. Такі оголошення, паралельно зі схожою ініціативою в Сполучених Штатах, спричинили широке обговорення в рамках Співтовариства щодо переваг звільнення від таких проблемних активів, як способу державної підтримки банків. В контексті зазначеного обговорення, Комісія підготувала це повідомлення за консультаційної підтримки Європейського Центрального Банку (ЄЦБ) та на основі рекомендацій Євросистем від 5 лютого 2009 року (див. додаток I).

4. Це повідомлення сконцентровано на питаннях, на які повинні звернути увагу держави-члени в ході розгляду, розробки та впровадження заходів для звільнення від таких проблемних активів. На загальному рівні, такі питання включають обґрунтування звільнення від таких проблемних активів, як способу захисту фінансової стабільності та підтримки банківського кредитування; при цьому, довгострокові фактори життєздатності банківського сектора та бюджетної стабільності необхідно брати до уваги, розглядаючи заходи для звільнення від проблемних активів та необхідність спільного та скоординованого підходу до полегшення такого навантаження, в першу чергу, щоб забезпечити рівність умов. В контексті такого підходу Співтовариства, це Повідомлення також містить більш конкретні настанови щодо застосування правил для державної допомоги для звільнення від проблемних активів, сконцентровані на таких питаннях як (i) вимоги щодо прозорості та розкриття; (ii) розподіл зобов'язань між державою, акціонерами та кредиторами; (iii) узгодження стимулів для бенефіціарів та цілей державної політики; (iv) принципи призначення заходів для звільнення від проблемних активів з урахуванням прийнятності знецінених активів, їх оцінювання та управління ними; та (v) стосунок між полегшенням навантаженням від активів, іншими заходами державної підтримки та реструктуризацією банків.

2. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПРОБЛЕМНИХ АКТИВІВ ЯК ЗАСІБ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТА ПІДТРИМКИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

5. Першочерговою метою пакетів порятунку, про які держави-члени оголосили в жовтні 2008 року, є забезпечення фінансової стабільності та підтримка надання кредитування реальному сектору економіки. Зараз занадто рано робити точні висновки щодо ефективності таких пакетів, але зрозуміло, що вони відвели ризик фінансового обвалу та підтримали важливі міжбанківські ринки. З іншого боку, розвиток кредитування реального сектора економіки, після оголошення таких пакетів, був несприятливим, оскільки недавня статистика припускає різке сповільнення зростання кредитування (¹). Відповідно до повідомлень, у багатьох державах-членах бізнесу відмовляють у доступі до банківських кредитів і здається, що скорочення кредитів виходить за обсяг, виправданий факторами циклічності.

6. Основною визначеною причиною недостатнього надання кредитів є невпевненість щодо оцінки та розташування знецінених активів - джерела проблем банківського сектора з самого початку кризи. Невпевненість щодо оцінки активів не лише продовжує негативно впливати на впевненість в банківському секторі, але й послабила вплив державних засобів підтримки, узгоджених в жовтні 2008 року. Наприклад, рекапіталізація банків забезпечила подушку проти знецінення активів, але значну частину наданого капіталу банки поглинули як резерви на випадок майбутнього знецінення активів. Банки вже здійснили кроки для вирішення проблеми знецінених активів. Вони зафіксували часткове списання вартості активів (²), зробили кроки, спрямовані на обмеження втрат, шляхом рекласифікації активів у своїх балансах та поступово відклали капітал для посилення своєї платоспроможності. Однак, проблему ще не вирішено в достатній мірі та неочікувана глибина економічного сповільнення зараз передбачає подальше та більш значне погіршення кредитної якості банківських активів.

7. Звільнення від проблемних активів повинно бути прямо спрямованим на вирішення проблеми невпевненості стосовно якості балансів банків і, таким чином, допомогти відновити довіру в секторі. Це також могло б допомогти уникнути ризику повторних раундів рекапіталізації банків, оскільки ступінь знецінення активів зростає в умовах погіршення ситуації в реальному секторі економіки. Тому декілька держав-членів розглядають полегшення навантаження на банки від знецінених активів, як додаткові заходи в імплементації стратегії, узгодженої головами держав та урядів у жовтні 2008 року.

3. ДОВГОСТРОКОВІ ФАКТОРИ: ВІДНОВЛЕННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ ТА СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

8. Заходи для звільнення від проблемних активів обов'язково розробляти та імплементувати у спосіб, який може найбільш ефективно допомогти досягти короткострокових цілей щодо забезпечення фінансової стабільності та підтримки банківського кредитування. Важливою проблемою, вирішення якої необхідно в цьому контексті, є забезпечення доцільної участі в заходах з звільнення від проблемних активів, шляхом встановлення належного ціноутворення та умов, а також за допомогою обов'язкової участі, якщо це вважають за необхідне. Однак, в ході розробки та імплементації таких заходів не слід обмежуватися лише зазначеними короткостроковими цілями. Надзвичайно важливо брати до уваги також і

(¹) В той час як офіційні дані для простору євро свідчать, що банківське кредитування бізнесу все ще має запас міцності, основним трендом є ослаблення; показники зростання кредитування у порівнянні з попереднім місяцем явно сповільнюються до кінця 2008 року. В грудні 2008 року показник банківських кредитів, виданих приватному сектору економіки (позики для не-MFI окрім урядів) впав на 0,4 % у порівнянні з листопадом.

(²) З середини 2007 року і до сьогодні мало місце загальне зменшення вартості активів на 1 063 млрд. доларів, з яких про 737,6 млрд. доларів повідомляли банки розташовані в США, а на європейські банки припало 293,7 млрд. доларів. 68 млрд. доларів з останніх припадає на Швейцарію. Незважаючи на вже зафіксований масштаб знецінення активів, за оцінками МВФ загальні втрати банків, пов'язані зі знеціненням активів, вірогідно сягнуть 2 200 млрд. доларів. Ця оцінка базується на глобальних запасах американських та сек'юритизованих іпотечних кредитах, споживчих та корпоративних зобов'язаннях, і постійно зростає з початку кризи. Деякі коментатори передбачають, що загалом втрати можуть бути значно вищими. Наприклад, Нуріель Рубіні, який постійно вказував на те, що офіційні оцінки занадто низькі, зараз передбачає, що сума загальних втрат може становити 3 600 млрд. доларів лише для Сполучених Штатів.

довгострокові фактори.

9. Якщо заходи зі звільнення від проблемних активів здійснювати у спосіб, який не обмежить небезпеку серйозного спотворення конкуренції серед банків (як всередині держав-членів, так і транскордонної) відповідно до правил державної допомоги Договору про заснування Європейського Співтовариства, зокрема, де це необхідно, реструктуризацію бенефіціарів, результатом стане структурно слабший банківський сектор Співтовариства та негативні ускладнення для виробничого потенціалу економіки загалом. Більш того, це могло б призвести до повторної потреби у втручанні уряду в цей сектор, що передбачало б навіть більший тягар для державних фінансів. Такі ризики є серйозними, за вірогідного рівня державного ризику. Щоб обмежити ризик завдання такої довгострокової шкоди, втручання держави в банківський сектор повинно бути належним чином таргетованим та супроводжуватися поведінковими запобіжними заходами, які узгодять стимули для банків з цілями державної політики. Заходи для звільнення від проблемних активів повинні складати частину загальних зусиль, яких докладають для відновлення життєздатності банківського сектора, на основі необхідної реструктуризації. Необхідність реструктуризації банківського сектора, як частини державної підтримки, описана більш детально в контексті правил державної допомоги в секціях 5 та 6.

10. Також важливо, щоб розглядаючи розробку та імплементацію заходів для звільнення від проблемних активів, держави-члени брали до уваги бюджетний контекст. Оцінки загального очікуваного зменшення вартості активів передбачають, що бюджетні витрати — фактичні, можливі чи обидва такі типи — на полегшення навантаженні від активів, можуть бути значними — як в абсолютному вираженні так і у вираженні по відношенню до валового внутрішнього продукту (ВВП) держав-членів. Державна підтримка шляхом звільнення від проблемних активів (чи інших заходів) не повинна мати такого масштабу, щоб вона могла спричинити занепокоєння щодо стабільності державних фінансів, таких як надмірна заборгованість чи проблеми з фінансуванням. Такі міркування особливо важливі в поточному контексті збільшення дефіцитів бюджетів, підвищення державного боргу та викликів випуску суверенних облігацій.

11. Більш конкретно, бюджетна ситуація держав-членів буде важливим фактором вибору механізму управління проблемними активами, від яких необхідно звільнитись, а саме придбання активів, страхування активів, обмін активами або гібрид таких угод⁽³⁾. Умови щодо довіри до бюджету можуть містити лише незначні відмінності при застосуванні різних підходів до звільнення від проблемних активів, оскільки фінансові ринки, скоріше за все, дисконтуватимуть потенційні втрати на схожій основі⁽⁴⁾. Однак, підхід, який вимагає прямої покупки знецінених активів з оплатою одразу може мати більш швидкий вплив на бюджетні пропорції та державне фінансування. Оскільки вибір механізму управління для знеціненого активу є відповідальністю кожної окремої держави-члена, можливо розглянути гібридні підходи, за допомогою яких безнадійні активи відділяють від балансу банку до окремої особи (в рамках банку чи поза ним), що у певний спосіб отримує переваги від державної гарантії. Такий підхід є привабливим, оскільки він забезпечує значну частину переваг підходу купівлі активів, з точки зору відновлення довіри в банківській системі, одночасно обмежуючи безпосередній вплив на бюджет.

12. В ситуації недостатності бюджетних ресурсів може бути доцільним сконцентрувати вжиття заходів зі звільнення від знецінених активів лише на кількох системних банках. Для деяких держав-членів полегшення навантаження на банки може мати місце зі значними обмеженнями через обмеженість їх власних бюджетів та/або обсяги балансів банків відносно

⁽³⁾ Такі варіанти більш детально розглянуті в додатку II.

⁽⁴⁾ Купівля активів державою не обов'язково потребує значних бюджетних витрат в довгостроковій перспективі, якщо значна частина куплених активів може бути продана пізніше з прибутком (див. приклади США та Швеції в додатку II). Однак, це передбачає негайні бюджетні витрати, які можуть збільшити державний борг та загальну потребу держави у фінансуванні. Підхід, який базується на обміні державного боргу на знецінені активи може бути використаний для полегшення операційних проблем, пов'язаних з випуском, але не допоможе уникнути впливу на бюджетні співвідношення чи збільшення пропозиції державного боргу на ринку.

ВВП.

4. ПОТРЕБА В СПІЛЬНОМУ ТА СКООРДИНОВАНОМУ ПІДХОДІ В РАМКАХ СПІВТОВАРИСТВА

13. Розглядаючи різні форми звільнення від проблемних активів, необхідно брати до уваги як короткострокові цілі щодо фінансової стабільності та банківського кредитування, так і необхідність уникнути завдання довгострокової шкоди банківському сектору в рамках Співтовариства, єдиному ринку та економіці загалом. Найбільш ефективний спосіб досягнути цього - застосування спільного та скоординованого підходу в рамках Співтовариства, з такими широкими цілями:

- (a) підвищити довіру на ринку, демонструючи здатність до ефективної реакції на фінансову кризу на рівні Співтовариства та створюючи позитивні переливи серед держав-членів та на інші фінансові ринки;
- (b) обмежити негативний вплив серед держав-членів, тобто ситуації, коли запровадження заходів зі звільнення від проблемних активів державою-членом, яка робить це першою, спричинить тиск на інші держави-члени щодо запровадження таких самих заходів або ризику змагання між державами-членами у наданні субсидій;
- (c) захистити єдиний ринок фінансових послуг, забезпечивши послідовність у заходах з звільнення від проблемних активів, які запроваджують держави-члени та унеможлививши фінансовий протекціонізм;
- (d) забезпечити відповідність вимогам щодо контролю державної допомоги та іншим законним вимогам, шляхом гарантування подальшої послідовності заходів зі звільнення від проблемних активів та мінімізації спотворення конкуренції та морального ризику.

14. Координація серед держав-членів знадобиться лише на загальному рівні та її можна досягти за умови збереження значної гнучкості в розробці конкретних заходів для різних ситуацій окремих банків. За відсутності очікуваної достатньої координації, значної кількості таких цілей можна досягти лише шляхом додаткових вимог щодо державної допомоги постфактум. Спільні настанови щодо базових функцій засобів звільнення від проблемних активів, таким чином, могли б мінімізувати потребу в виправленнях та коригуванні згідно з правилами державної допомоги. Такі настанови наведено в секціях нижче.

5. НАСТАНОВИ ДЛЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВИЛ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ДО ЗАХОДІВ ЗІ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПРОБЛЕМНИХ АКТИВІВ

15. В рамках своїх звичайних обов'язків банки повинні оцінювати ризики щодо активів, які вони накопичують та переконуватися в тому, що вони можуть покрити будь-які ризики пов'язані з ними ⁽⁵⁾. Однак, звільнення від проблемних активів можна розглядати для підтримки фінансової стабільності. Заходи зі звільнення від проблемних активів є державною допомогою у тій мірі, в якій вони звільняють банк-бенефіціар від необхідності (чи компенсують її) реєструвати або збитки або резерви для можливих збитків через його знецінені активи та/або звільняють регулятивний капітал для іншого використання. Значною мірою це випадки, коли знецінені активи куплено або застраховано на суми вище ринкової вартості або коли ціна гарантії не компенсує державі її можливих максимальних зобов'язань за гарантією ⁽⁶⁾.

16. Будь-яка допомога для заходів зі звільнення від проблемних активів повинна, в будь-якому випадку, відповідати загальним принципам необхідності, пропорційності та

⁽⁵⁾Банк, як правило, має різні активи, у тому числі готівкові кошти, фінансові активи (казначейські векселі, боргові зобов'язання, пайові цінні папери, котирувані кредити та товари), деривативи (свопи, опціони), позики, фінансові інвестиції, нематеріальні активи, майно, виробничі потужності та обладнання. Втрати мають місце, коли активи продають за ціну нижчу їх балансової вартості, коли їх вартість знижується та створюються резерви на можливі втрати чи по факту, коли потоки прибутку на момент погашення нижчі ніж балансова вартість.

⁽⁶⁾Гарантія вважається державною допомогою коли банк-бенефіціар не може знайти жодного незалежного приватного оператора на ринку, який бажав би надати таку ж гарантію. Сума державної допомоги встановлена на рівні максимальних чистих зобов'язань для держави.

мінімізації спотворення конкуренції. Така допомога несе серйозне спотворення конкуренції між банками, які є і які не є бенефіціарами та серед банків-бенефіціарів з різними ступенями потреб. Банки, які не є бенефіціарами та є фундаментально стабільними, можуть відчувати зобов'язання розглядати можливість звернутися за державним втручанням, щоб зберегти свої конкурентні позиції на ринку. Таке ж спотворення конкуренції може виникнути серед держав-членів, з ризиком початку змагання у наданні субсидій між державами-членами (у намаганні зберегти власні банки, незважаючи на вплив на банки в інших державах-членах) та руху в напрямку фінансового протекціонізму та фрагментації внутрішнього ринку. Тому для участі в такій схемі звільнення від проблемних активів необхідно встановити умови з чітко визначеними та об'єктивними критеріями, щоб уникнути випадків отримання окремими банками необґрунтованих переваг.

17. Принципи, які регулюють застосування правил державної допомоги та, зокрема, статті 87(3)(b) Договору, для будь-яких засобів підтримки банків в контексті світової фінансової кризи були визначені в Повідомленні Комісії — *Застосування правил державної допомоги до заходів, яких вживають щодо фінансових інституцій в контексті існуючої світової фінансової кризи* (⁷). Детальніші настанови щодо практичної імплементації цих принципів для рекапіталізації були надані пізніше в Повідомленні Комісії — *Рекапіталізація фінансових інституцій в умовах існуючої фінансової кризи: обмеження допомоги необхідним мінімумом та заходи для запобігання надмірного спотворення конкуренції* (⁸). Згідно з цією ж логікою, настанови, викладені в цьому Повідомленні, базуються та тих же принципах, визначають основні функції заходів чи схем з звільнення від проблемних активів, які визначають їх ефективність та вплив на конкуренцію. Ці настанови застосовуються до всіх банків, яким надано допомогу в полегшенні навантаження від активів, незалежно від їхньої індивідуальної ситуації, але практичні умови їх застосування можуть бути різними, залежно від портфелю ризиків та життєздатності бенефіціара. Принципи цих настанов застосовують *mutatis mutandis* якщо дві чи більше держави-члена координують заходи для надання допомоги в полегшенні навантаження від активів банкам в різних державах.

18. Метою надання цього Повідомлення є встановлення скоординованих принципів та умов для забезпечення ефективності заходів зі звільнення від проблемних активів на єдиному ринку, наскільки це можливо, беручи до уваги довгострокові цілі повернення до звичайних ринкових умов, одночасно зберігаючи гнучкість, достатню для того, щоб враховувати специфічні характеристики чи надавати додаткові заходи чи процедури на індивідуальному чи національному рівні з міркувань фінансової стабільності. Наслідком дієвих заходів зі звільнення від проблемних активів повинно бути підтримання кредитування реального сектора економіки.

5.1. Належне визначення проблеми та варіантів її рішення: повна прозорість *ex ante* та розкриття знецінення й попереднє оцінювання прийнятних банків

19. Будь-які заходи зі звільнення від проблемних активів обов'язково повинні мати в основі чітке визначення ступеню проблем банку, пов'язаних з активами, його внутрішню платоспроможність до підтримки та його перспективи відновлення життєздатності, належним чином беручи до уваги всі можливі альтернативи, для сприяння необхідному процесу реструктуризації, попереджувати спотворення у стимулюванні всіх учасників та уникати марнування державних ресурсів без позитивного впливу на відновлення звичайного потоку кредитів до реального сектора економіки.

20. Так, щоб мінімізувати ризик повторної потреби втручання держави на користь тих самих бенефіціарів, для отримання переваг від звільнення від проблемних активів необхідно задовольнити такі передумови:

(а) заявки на допомогу повинні підлягати повній прозорості *ex ante* та розкриттю прийнятними банками знецінення активів, на які поширюватимуться такі заходи, на основі доцільної оцінки, засвідченої визнаними незалежними експертами та підтвердженої належним

(⁷) ОВ С 270, 25.10.2008, с. 8.

(⁸) ОВ С 10, 15.01.2009, с. 2.

наглядом органом, згідно з принципами оцінювання, розробленими в секції 5.5 ⁽⁹⁾; таке розкриття знецінення повинно мати місце до втручання держави; це повинно вести до визначення суми допомоги та втрат, понесених банком в результаті передачі активу ⁽¹⁰⁾;

(b) після заявки на допомогу від окремого банку повинна відбутися повна перевірка діяльності такого банку та його балансу, з оглядом на оцінку достатності капіталу банку та його перспективи на життєздатність в майбутньому (перевірка життєздатності); таку перевірку обов'язково здійснювати паралельно з сертифікацією знецінених активів, на які поширюється така програма звільнення від проблемних активів, але, враховуючи її масштаб, її може бути завершено вже після початку дії програми звільнення від проблемних активів для банку; результати перевірки життєздатності обов'язково надають Комісії та їх буде взято до уваги в ході оцінювання необхідних наступних заходів (див. секцію 6).

5.2. Розподіл тягаря витрат, пов'язаних зі знеціненими активами між державою, акціонерами та кредиторами

21. Загальний принцип: банки повинні нести втрати пов'язані зі знеціненими активами максимальною мірою. Це вимагає, по перше, повної прозорості та розкриття *ex ante*, коректної оцінки активів до початку державного втручання та коректної винагороди для держави за захід зі звільнення від проблемних активів, незалежно від його форми, з тим, щоб забезпечити рівнозначну відповідальність акціонера та розподіл тягаря, незалежно від конкретної обраної моделі. Комбінація таких елементів повинна вести до загальної узгодженості щодо розподілу тягаря у різних формах державної підтримки, беручи до уваги специфічні характерні ознаки різних типів допомоги ⁽¹¹⁾.

22. Коли активи були належним чином оцінені, а втрати були належним чином ідентифіковані ⁽¹²⁾, та якщо без втручання держави банк буде технічно неплатоспроможним, в банк слід або ввести адміністрацію або ліквідувати його, відповідно до законодавства Співтовариства та національного законодавства. В такій ситуації, з огляду на збереження фінансової стабільності та довіри, прийнятним може бути збереження гарантій для держателів облігацій ⁽¹³⁾.

23. Якщо введення в банк адміністрації чи його ліквідація в належному порядку виявляються небажаними з міркувань фінансової стабільності ⁽¹⁴⁾, допомога у формі гарантії або купівлі активу, обмежена необхідним мінімумом, може бути надана банкові, щоб він міг продовжити роботу на період, необхідний для розробки плану реструктуризації або впорядкованої ліквідації. У таких випадках очікується, що акціонери також понесуть втрати, принаймні до досягнення регуляторних обмежень достатності капіталу. Варіант націоналізації також може бути розглянутий.

24. Якщо неможливо досягнути повного розподілу тягаря *ex ante*, слід попросити банк

⁽⁹⁾ Без обмеження необхідності оприлюднення впливу на баланс заходу з звільнення від проблемних активів, що включає належний розподіл тягаря, терміни «прозорість» та «повне розкриття» слід розуміти як прозорість перед залученими незалежними експертами та Комісією.

⁽¹⁰⁾ Сума допомоги відповідає різниці між трансфертною вартістю активів (зазвичай базується на їх реальній економічній вартості) та ринковою ціною. В цьому документі завдані втрати відповідають різниці між трансфертною вартістю та балансовою вартістю активів. Фактичні втрати зазвичай можуть бути відомі лише *ex post*.

⁽¹¹⁾ Заходи з звільнення від проблемних активів є деякою мірою порівнянними з вливанням капіталу, у тій мірі наскільки вони забезпечують механізми поглинання збитків та мають вплив на регулятивний капітал. Однак, таким чином держава загалом піддається більшому ризику, пов'язаному з конкретним портфелем знецінених активів, без прямого внеску інших видів діяльності чи фондів банку, які генерують прибуток, та поза її можливої участі в банку. З огляду на більший ризик збитків та більш обмежений ризик підвищення, винагорода за звільнення від проблемних активів зазвичай має бути вищою ніж для вливання капіталу.

⁽¹²⁾ Порівняння балансової вартості активів з їх трансфертною вартістю (тобто їх реальною економічною вартістю).

⁽¹³⁾ Захист акціонерів, однак, зазвичай слід виключити. Див. Рішення NN 39/08 (Данія, допомога для ліквідації Roskilde Bank) та NN 41/08 (Сполучене Королівство, допомога для порятунку Bradford & Bingley).

⁽¹⁴⁾ Це може бути випадок, коли через розмір банку чи тип його діяльності ним не можна буде управляти в ході адміністративних чи судових процедур або в ході ліквідації без небезпечних системних ускладнень для інших фінансових інституцій чи кредитування реального сектора економіки. Щодо цього необхідно обґрунтування, виконане монетарним та/або наглядом органом.

зробити його внесок в покриття втрат чи ризику пізніше, наприклад, у формі застереження про повернення коштів в майбутньому чи, у випадку схеми страхування, у формі положення «першого збитку», який має нести банк (зазвичай, не менше 10 %) та положення про «розподіл зобов'язань із залишкового ризику», за яким банк має відсоток (зазвичай, не менше 10 %) у будь-яких інших додаткових втратах ⁽¹⁵⁾.

25. Загальне правило для оцінки необхідної реструктуризації: чим нижчий внесок одразу, тим вищий необхідний внесок акціонерів пізніше, або у формі конвертації втрат держави в акції банку та/або у формі додаткових компенсаторних заходів для обмеження спотворення конкуренції.

5.3. Узгодження стимулів для банків для участі у програмах звільнення від проблемних активів із цілями державної політики

26. Програми звільнення від знецінених активів повинні мати загальну характеристику у вигляді вікна для залучення з обмеженням у шість місяців після запуску урядом такої схеми. Це послаблює мотивацію банків затягувати із необхідним розкриттям інформації з тим, щоб отримати вищий рівень допомоги пізніше, та стимулює швидке вирішення банківських проблем раніше ніж економічне падіння спричинить подальше погіршення ситуації. Протягом шестимісячного вікна банки зможуть представити кошики прийнятних активів для їх покриття заходами для звільнення від проблемних активів, з можливістю перенесення ⁽¹⁶⁾.

27. Може виникнути необхідність створення відповідних механізмів для забезпечення участі в урядових заходах банків, які найбільше потребують звільнення від проблемних активів. Такі механізми можуть передбачати обов'язкову участь у програмі та повинні включати щонайменше обов'язкове розкриття інформації наглядовим органам. Обов'язок усіх банків розкривати масштаб їхніх проблем, пов'язаних із активами, дозволить чітко визначати потреби і необхідний обсяг схеми звільнення від таких проблемних активів на рівні держав-членів.

28. У випадках, коли участь не є обов'язковою, схема може передбачати відповідні стимули (наприклад, надання варрантів або прав поточним акціонерам, аби вони могли брати участь у майбутньому залученні капіталу на привілейованих умовах) для сприяння участі банків без відхилення від принципів прозорості та розкриття, справедливого оцінювання та розподілу зобов'язань.

29. Участь після завершення шестимісячного періоду «вікна» для подачі заявок повинна бути можливою тільки за виключних і непередбачених обставин, за які банк не несе відповідальність ⁽¹⁷⁾, та за більш жорстких умов, наприклад, за більшу винагороду держави та/або більші компенсаційні заходи.

30. Доступ до звільнення від проблемних активів слід надавати лише за умови належних поведінкових обмежень. Зокрема, до банків-бенефіціарів слід застосовувати обмеження, які забезпечать використання ними результатів впливу заходів на капітал лише для належного задоволення попиту на кредити відповідно до комерційних критеріїв, без дискримінації і не для фінансування стратегії розвитку (зокрема, для придбання стабільних банків), аби зашкодити конкурентам.

31. Слід також розглянути обмеження для політики щодо дивідендів та винагороди керівництва. Конкретну конфігурацію поведінкових обмежень необхідно визначати, виходячи з

⁽¹⁵⁾ Інші фактори, наприклад, підвищена винагорода, можуть впливати на належний рівень. Більш того, слід відмітити, що компенсації *ex post* можуть мати місце лише через декілька років після запровадження заходів і, таким чином, це може мати незадовільний наслідок продовження невпевненості, пов'язаної з оцінкою знецінених активів. У випадку застереження про повернення коштів на підставі оцінки *ex ante* така проблема відсутня.

⁽¹⁶⁾ Випадок, коли у залучених активів строк погашення спливає після того.

⁽¹⁷⁾ «Непередбачена обставина» — обставина, яку жодним чином не могло передбачити керівництво компанії на момент ухвалення рішення щодо неприєднання до програми звільнення від проблемних активів під час вікна подачі і яка не спричинена недбалістю або помилкою керівництва компанії або рішенням групи, до якої належить така компанія. Термін «виключна обставина» слід розуміти як обставину, що є винятковою і виходить за рамки поточної кризи. Держави-члени, що хочуть посилатися на такі обставини повинні повідомити Комісії усі необхідні відомості.

оцінки пропорційності з урахуванням різних факторів, що можуть вказувати на необхідність реструктуризації (див. секцію 6).

5.4. Прийнятність активів

32. Під час визначення спектру активів, прийнятних для заходів зі звільнення, необхідно знайти баланс між досягненням негайної фінансової стабільності та забезпеченням повернення до нормальної роботи ринку у середньостроковій перспективі. Невизначеність та скептицизм щодо життєздатності банків спричинили активи, які часто називають «токсичними» (наприклад, американські іпотечні цінні папери та пов'язані з ними інструменти хеджування і деривативи), які спричинили фінансову кризу і в основному втратили ліквідність або зазнали значного зменшення вартості. Обмеження спектру прийнятних активів такими активами обмежить ризик можливих збитків держави та буде внеском у попередження порушення правил конкуренції.⁽¹⁸⁾ Однак, занадто обмежені заходи зі звільнення від проблемних активів могли б наражати держави-члени на ризик безуспішного відновлення упевненості в банківському секторі, враховуючи різницю між конкретними проблемами у різних державах-членах та банках і ступінь нинішнього розповсюдження проблеми знецінення на інші активи. Це говорить на користь прагматичного підходу з елементами гнучкості, що забезпечують користь для інших активів від заходів зі звільнення від проблемних активів, належною мірою та у випадках, коли це виправдано.

33. Спільний та узгоджений підхід Співтовариства до визначення активів, прийнятних для застосування заходів зі звільнення від проблемних активів необхідний для попередження спотворення конкуренції серед держав-членів та всередині банківського сектору Співтовариства та для обмеження мотивації транскордонних банків вдаватися до арбітражу щодо різних національних заходів звільнення від проблемних активів. Для забезпечення послідовності у визначенні прийнятних активів серед держав-членів, необхідно визначити категорії активів («кошики»), які відображали б поточний ступінь знецінення. У Додатку III наведені більш детальні настанови щодо визначення таких категорій. Застосування зазначених категорій активів сприятиме порівнянню банків та їх профілів ризику в усьому Співтоваристві. Державам-членам доведеться вирішити, яку категорію активів покривати та в якій мірі, залежно від перевірки Комісією ступеня знецінення обраних активів.

34. Необхідно розробити пропорційний підхід, щоб дозволити державі-члену, банківський сектор якої додатково страждає від інших чинників так, що це ставить під загрозу фінансову стабільність (наприклад, «вибух бульбашки» на їхньому власному ринку нерухомості), поширювати прийнятність, за умов належного обґрунтування, на добре визначені категорії активів відповідно до системної загрози, без кількісних обмежень.

35. Можна передбачити додаткову гнучкість, надавши можливість звільнити банки від знецінених активів, що не відповідають критеріям прийнятності, викладеним у параграфах 32, 33 і 34, без необхідності конкретного обґрунтування, максимум на 10-20% загального обсягу активів певного банку, що підпадають під дію механізму зі звільнення від проблемних активів, враховуючи розмаїття обставин у різних державах-членах і банках. Однак, активи, що на даний момент не можуть вважатися знеціненими не повинні підпадати під програму звільнення. Програма звільнення від проблемних активів не повинна надавати безстрокової страховки від майбутніх наслідків рецесії.

36. Основний принцип повинен бути таким: що ширші критерії прийнятності і більша частка знецінених активів у портфелі банку, то ретельнішими мають бути реструктуризація і заходи, щоб уникнути надмірного спотворення конкуренції. У будь-якому випадку Комісія не буде вважати активи прийнятними для заходів зі звільнення від проблемних активів, якщо вони занесені до балансу банку-бенефіціара після зазначеного кінцевого терміну перед оголошенням про програму звільнення від проблемних активів⁽¹⁹⁾. Будь-які інші дії можуть призвести до

⁽¹⁸⁾ Це виглядатиме як підхід, обраний у США для Citigroup і Bank of America.

⁽¹⁹⁾ Загалом, Комісія вважає, що єдиний та об'єктивний кінцевий термін, наприклад, кінець 2008 року, забезпечить однорідне конкурентне середовище для банків та держав-членів.

арбітражу щодо активів і, таким чином, до появи недопустимої морального ризику через стимули для банків до недбалого оцінювання ризиків під час майбутнього кредитування та інших інвестицій, що може призвести до тих самих помилок, що спричинили поточну кризу⁽²⁰⁾.

5.5. Оцінювання проблемних активів, від яких необхідно звільнитись, та ціноутворення

37. Правильний і послідовний підхід до оцінювання активів, у тому числі більш складних активів з меншою ліквідністю, є надзвичайно важливим для попередження надмірного спотворення конкуренції та уникнення змагання між державами-членами у наданні субсидій. Оцінювання слід проводити в рамках загальної методології, ухваленої на рівні Співтовариства, і Комісія повинна уважно координувати *ex ante* його між державами-членами для забезпечення максимальної дієвості заходів для звільнення від проблемних активів та зменшення ризику спотворення та арбітражу, особливо для транскордонних банків. Можливо необхідно буде застосовувати альтернативні методології для врахування конкретних обставин, пов'язаних, наприклад, з вчасним доступом до відповідних даних, якщо вони забезпечують рівнозначну прозорість. У будь-якому випадку прийнятні банки мають оцінювати свої портфелі щоденно та регулярно і часто розкривати інформацію національним органам влади та наглядовим органам.

38. Якщо виникають особливі труднощі із оцінюванням активів, можна розглянути альтернативні підходи, такі як створення «хорошого банку», і тоді держава викупить «хороші», а не знецінені активи. Перехід банку у державну власність (у тому числі націоналізація) може бути альтернативою з тим, щоб здійснити оцінювання з плином часу в контексті реструктуризації або впорядкованої ліквідації, таким чином усуваючи невизначеність щодо належної вартості зазначених активів⁽²¹⁾.

39. На першому етапі необхідно у всіх можливих випадках оцінювати активи на основі їхньої поточної ринкової вартості. Загалом, будь-яка передача активів, що підпадає під схему, за оцінкою, що перевищує ринкову ціну, буде становити державну допомогу. Втім, за даних обставин поточна ринкова вартість може значно відрізнятись від балансової вартості, або може не існувати взагалі через відсутність ринку (для деяких активів ця вартість може сягати нуля).

40. На другому етапі, вартість, зазначена для знецінених активів у контексті програми звільнення від проблемних активів («трансфертна вартість»), неминуче перевищуватиме поточні ринкові ціни для досягнення ефекту звільнення від проблемних активів. Для уникнення розбіжностей в оцінюванні сумісності допомоги, Комісія повинна розглядати трансфертну вартість, що відображає базову довгострокову економічну вартість («реальну економічну вартість») активів на основі основних грошових потоків та більших проміжків часу, як допустимий критерій, що відповідає мінімально необхідній сумі сумісної допомоги. Однакове дисконтування, що застосовується до певних категорій активів, необхідно буде вважати наближеним до реальної економічної вартості активів, які є настільки складними, що здається непрактичним створювати надійний прогноз їх змін у осяжному майбутньому.

41. Отже, трансфертна вартість для викупу або страхування⁽²²⁾ активів повинна базуватися на їх реальній економічній вартості. Більше того, необхідно обов'язково передбачити достатню винагороду для держави. У випадках, коли держави-члени вважають необхідним, — особливо для недопущення технічного дефолту — використовувати трансфертну вартість активів, яка перевищує їхню реальну економічну вартість, компонент допомоги у заходах, відповідно, буде більшим. Це є прийнятним лише у тому випадку, якщо супроводжується широкомасштабною реструктуризацією та введенням умов, що дозволяють відшкодувати цю додаткову допомогу на більш пізньому етапі, наприклад, шляхом застосування застереження про повернення коштів в

⁽²⁰⁾ У разі потреби, держава може надати підтримку у зв'язку з майбутніми активами на основі повідомлення про гарантію або тимчасових рамок.

⁽²¹⁾ Це може бути актуальним, якщо, наприклад, держава обмінює активи на державні облігації на суму їх номінальної вартості, але отримує умовні варанти на капітал банку, вартість якого залежить від кінцевої ціни продажу знецінених активів.

⁽²²⁾ Якщо йдеться про заходи із страхування, під трансфертною вартістю слід розуміти страхову суму.

майбутньому.

42. Процес оцінювання як ринкової вартості, так і реальної економічної вартості, а також винагороди для держави необхідно здійснювати відповідно до одних і тих самих керівних принципів і процесів, наведених у додатку IV.

43. Під час оцінки методів оцінювання, що їх пропонують держави-члени як заходи для звільнення від проблемних активів, та їх впровадження в окремих випадках Комісія буде радитись із групами експертів з оцінювання⁽²³⁾. Аби забезпечити відсутність розбіжностей у методології оцінювання, Комісія також скористається досвідом експертів існуючих органів, створених на рівні Співтовариства.

5.6. Управління активами, до яких застосовуються заходи звільнення від проблемних активів

44. Держави-члени обирають найбільш прийнятну модель полегшення для банків їх навантаження від активів з низки варіантів, наведених у секції 3 і додатку II, з урахуванням масштабу проблеми знецінених активів, стану справ окремих банків та бюджетних міркувань. Мета контролю за державною допомогою — забезпечити, щоб специфічні характеристики обраної моделі гарантували однакове ставлення до усіх учасників і унеможлилювали надмірне спотворення конкуренції.

45. Хоча конкретні умови визначення ціни для заходів допомоги можуть відрізнятися, їхні визначні характеристики не повинні мати помітного впливу на доцільний розподіл тягаря між державою та банками-бенефіціарами. Ґрунтуючись на належному оцінюванні, механізм загального фінансування компанії з управління активами, страхування або гібридне рішення повинні забезпечити перебирання банком на себе такої ж частки збитків. У цьому контексті можуть бути розглянуті застереження про повернення коштів. Загалом, усі схеми повинні передбачати, що банки-бенефіціари несуть завдані збитки при передачі активів (див. нижче параграф 50 та виноску 10).

46. За будь-якої обраної моделі з метою сприяння тому, щоб банки зосередили свої зусилля на відновленні власної життєздатності та щоб попередити можливі конфлікти інтересів, необхідно забезпечити чітке функціональне і організаційне розділення банку-бенефіціара та його знецінених активів, зокрема це стосується управління такими активами, а також персоналу та клієнтів, пов'язаних із ними.

5.7. Процедурні аспекти

47. У додатку V наведені детальні настанови щодо наслідків цих керівних принципів про процедуру державної допомоги, стосовно як первинного повідомлення про допомогу, так і оцінки планів про реструктуризацію, коли це необхідно.

6. ПОДАЛЬШІ ЗАХОДИ — РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ТА ПОВЕРНЕННЯ ДО ЖИТТЄЗДАТНОСТІ

48. Принципи та умови у секції 5 встановлюють рамки для розробки заходів для звільнення від проблемних активів, що не суперечать правилам державної допомоги. Правила надання державної допомоги, у поточному контексті, спрямовані на забезпечення мінімальної підтримки, що має наслідком найменше можливе спотворення, яка позбавить банки ризиків, пов'язаних із окремою категорією активів, з метою підготовки міцного підґрунтя для повернення до довгострокової життєздатності без підтримки держави. Хоча врегулювання знецінених активів, згідно з принципами викладеними вище, є необхідним кроком банків для повернення до життєздатності, лише цього недостатньо для досягнення такої мети. Залежно від особливостей ситуації, банки повинні вжити належних заходів у своїх власних інтересах, аби подібні проблеми не повторювалися і забезпечити сталу рентабельність.

⁽²³⁾ Комісія застосує висновки цих груп експертів з оцінювання у спосіб, подібний до процедури надання державної допомоги, у тих випадках, коли вона має ресурси для звернення до сторонніх експертів.

49. Згідно з правилами державної допомоги, і особливо правилами, що стосуються допомоги для порятунку і реструктуризації, заходи для звільнення від проблемних активів вважаються структурною операцією і вимагають уважної оцінки трьох умов: (i) достатнього внеску бенефіціара у витрати програми щодо знецінених активів; (ii) належні дії для гарантування повернення до життєздатності; (iii) необхідні заходи для виправлення спотворення конкуренції.

50. Першу вимогу, як правило, слід задовольняти шляхом виконання викладених у секції 5 умов, особливо розкриття, оцінювання, визначення ціни та розподіл тягаря. Це має забезпечити внесок бенефіціара, що хоча б покриває всі збитки, завдані при передачі активів державі. У випадках, коли це неможливо фізично, допомогу все ж можна санкціонувати, у винятковому порядку, за більш суворих двох інших умов.

51. Вимоги щодо повернення до життєздатності та заходів для виправлення спотворення конкуренції визначаються окремо у кожному конкретному випадку. Щодо другої умови, потреби повернення до довгострокової життєздатності, варто зазначити, що досягненню цієї мети сприяє звільнення від проблемних активів. Перевірка життєздатності повинна засвідчити фактичну та майбутню достатність капіталу банку після повного оцінювання та врахування можливих факторів ризику ⁽²⁴⁾.

52. Оцінка Комісії ступеня необхідної реструктуризації, після первинного санкціонування заходів для звільнення від проблемних активів, буде визначена на основі таких критеріїв: критерії, наведені у Повідомленні про рекапіталізацію фінансових установ в умовах поточної фінансової кризи: *обмеження допомоги необхідним мінімумом та заходи для запобігання надмірному спотворенню конкуренції*, частка активів банку, які підлягають таким заходам, трансфертна ціна таких активів у порівнянні з ринковою ціною, характеристики наданих заходів для звільнення від проблемних активів, загальний обсяг, що бере на себе держава відносно активів, зважених за ступенем ризику, характер та джерела проблем банку-бенефіціара, та надійність бізнес-моделі та інвестиційної стратегії банку. Вона також враховуватиме додаткове надання державної гарантії або державної рекапіталізації для складання повної картини стану справ банку-бенефіціара ⁽²⁵⁾.

53. Довгострокова життєздатність вимагає від банку здатності вижити без жодної державної допомоги, що передбачає чіткі плани для повернення будь-якого отриманого державного капіталу та відмови від державних гарантій. Залежно від результату оцінки, до реструктуризації повинен увійти ґрунтовний огляд стратегії та діяльності банку, у тому числі такі аспекти як, наприклад, зосередження на основній діяльності, переорієнтація бізнес-моделей, закриття або відділення господарських підрозділів/дочірніх компаній, зміни в управлінні активами і зобов'язаннями та інші зміни.

54. У випадках, коли належне оцінювання знецінених активів відповідно до принципів, наведених у секції 5,5 і додатку IV, призведе до виникнення негативної різниці між капіталом і зобов'язаннями/технічного дефолту презюмується потреба у глибокій реструктуризації. Неодноразові запити про допомогу та відхилення від загальних принципів, викладених у секції 5, як правило, свідчать про потребу у такій глибокій реструктуризації.

55. Глибока реструктуризація також необхідна у тому випадку, коли банк уже отримав державну допомогу в будь-якій формі, що є внеском до покриття або уникнення збитків, чи загалом перевищує 2% від загальної суми зважених за ризиком банківських активів, належним чином враховуючи при цьому специфіку стану справ кожного бенефіціара ⁽²⁶⁾.

⁽²⁴⁾ Необхідно також забезпечити, коли це потрібно, виконання критеріїв, наведених у параграфі 40 Повідомлення про рекапіталізацію фінансових установ в умовах поточної фінансової кризи: *обмеження допомоги необхідним мінімумом та заходи для запобігання надмірному спотворенню конкуренції*.

⁽²⁵⁾ Для банків, що вже мають зобов'язання щодо плану реструктуризації після надання попередньої державної допомоги, такий план повинен належним чином враховувати нову допомогу та передбачати усі варіанти, починаючи з реструктуризації та закінчуючи впорядкованою ліквідацією.

⁽²⁶⁾ Для цілей цього параграфа не враховується участь у схемі санкціонованих кредитних гарантій, якщо гарантія не застосовувалась для покриття збитків.

56. Вибір часових рамок будь-яких потрібних заходів для відновлення життєздатності слід робити із урахуванням стану справ відповідного банку і ситуації у банківському секторі в цілому, не відкладаючи необхідні коригування безпідставно.

57. По-третє, потрібно дослідити масштаб необхідних компенсаторних заходів, відштовхуючись від спотворення конкуренції спричиненого допомогою. Це може включати скорочення або виведення капіталу рентабельних структурних підрозділів або дочірніх компаній, чи поведінкові зобов'язання обмежити комерційне розширення.

58. Необхідність компенсаторних заходів презюмується, якщо банк-бенефіціар не виконує умови, встановлені в секції 5 та особливо умови розкриття, оцінювання, визначення ціни та розподілу тягаря.

59. Комісія оцінює масштаб необхідних компенсаторних заходів, залежно від її оцінки ступеня спотворення конкуренції, спричиненого допомогою, і особливо на основі таких чинників: загальна сума допомоги, у тому числі з урахуванням гарантій та заходів рекапіталізації, обсяг знецінених активів, на які розповсюджуються заходи, пропорція збитків від активів, стабільність банку в цілому, профіль ризику звільнених активів, якість управління ризиками в банку, рівень коефіцієнту платоспроможності у разі відсутності допомоги, позиція на ринку банку-бенефіціара та спотворення конкуренції через продовження ринкової діяльності банку і вплив допомоги на структуру банківського сектору.

7. ПРИКІНЦЕВЕ ПОЛОЖЕННЯ

60. Комісія застосовує це Повідомлення з 25 лютого 2009 року, тобто з дати, коли була досягнута принципова домовленість про його зміст, беручи до уваги фінансовий та економічний контекст, що вимагає негайних дій.

ДОДАТОК І

Вказівки Євросистеми для банків щодо заходів підтримки активів

Євросистема визначила сім керівних принципів для заходів із підтримки банківських активів:

1. *прийнятність установ*, що має ґрунтуватися на добровільній основі та, в разі обмежень, надавати перевагу установами з великою концентрацією знецінених активів;
2. відносно широке *означення активів*, прийнятних для надання підтримки;
3. *прозоре оцінювання прийнятних активів*, що ґрунтується на низці підходів та спільних критеріїв, які повинні бути схвалені усіма державами-членами, та ґрунтується на експертних висновках незалежних третіх сторін, використанні моделей, що враховують дані мікро-рівня для оцінки економічної вартості та ймовірних варіантів щодо очікуваних збитків і зменшення балансової вартості конкретних активів, коли оцінити ринкову вартість особливо складно або коли ситуація вимагає негайних дій;
4. розумна доля *розподілу ризиків* як необхідний компонент будь-якої схеми для обмеження витрат уряду, надання правильних стимулів установам-учасникам та підтримання однорідного конкурентного середовища серед них;
5. достатньо довготривалість схем підтримки активів, можливість їх співставлення із структурою термінів погашення прийнятних активів;
6. *управління установами*, яке необхідно продовжувати здійснювати відповідно до принципів бізнесу, надаючи перевагу схемам, що передбачають добре визначені стратегії виходу; та
7. *залежність* надання підтримки за державними схемами від певних вимірюваних критеріїв, наприклад, зобов'язання продовжити кредитування для того, щоб належним чином задовольнити попит згідно з комерційними критеріями.

ДОДАТОК II

Різні підходи до звільнення від проблемних активів та досвід Сполучених Штатів Америки, Швеції, Франції, Італії, Німеччини, Швейцарії та Чехії зі створення «поганих банків»

I. Можливі підходи

В принципі можна розглянути два широкі підходи до управління активами, що підлягають дії заходів для звільнення від проблемних активів, а саме:

1. відділення знецінених активів від хороших активів в межах банку або в межах банківського сектору загалом. Можна розглянути декілька варіантів цього підходу. Можливим є створення для кожного банку компанії з управління активами (поганий банк або «протиризиковий щит»), таким чином знецінені активи передаються окремій юридичній особі, втім активами все ще управляє проблемний банк або окрема установа, а можливі збитки розподіляються між добрим банком та державою. Іншим варіантом є створення державою відокремленої установи (часто вона носить назву «банк-агрегатор») для викупу знецінених активів у окремих банків, або банківського сектору в цілому, що дозволяє банкам повернутись до нормальної позикової діяльності, не будучи обтяженими ризиками списання активів. Цей підхід може також включати попередню націоналізацію, а саме перехід певних або всіх банків сектору під контроль держави перед відділенням хороших активів від поганих;

2. схема страхування активів, за якою банки залишають знецінені активи на своєму балансі, але отримують державні гарантії від збитків. У випадку страхування активів, знецінені активи залишаються на балансі банків, при цьому держава гарантує звільнення від зобов'язань щодо деяких чи всіх збитків. Специфічною проблемою, що стосується страхування активів, є встановлення належного розміру премії за неоднорідні та складні активи, яка по суті повинна відображати комбінацію характеристик оцінки та ризику застрахованих активів. Іншою проблемою є те, що схеми страхування є складними в реалізації з технічної точки зору у випадку, коли застраховані активи розпорознені по великій кількості банків, а не зосереджені у кількох великих банках. Нарешті, те, що застраховані кошти залишаються на балансі банків, дозволить можливість конфлікту інтересів і усуває важливий психологічний ефект чіткого розділення хорошого банку та поганих активів.

II. Досвід створення поганих банків

У США у 1989 році було створено державну компанію управління активами — Тростову корпорацію для врегулювання (RTC). RTC була доручена ліквідація активів (переважним чином активів, пов'язаних із нерухомістю, у тому числі іпотечних кредитів), що належали позиково-ощадним асоціаціям, які були оголошені неплатоспроможними Управлінням з нагляду за ощадними установами внаслідок ощадно-кредитної кризи 1989-1992 рр. RTC перейняла на себе функцію страхування від колишньої Федеральної ради банків житлового кредиту. З 1989 року до середини 1995 року Тростова корпорація для врегулювання відкрила або іншим чином врегулювала 747 ощадних асоціацій із сукупною вартістю активів 394 млрд доларів США. У 1995 році її обов'язки були передані Страховому фондові ощадних асоціацій Федеральної корпорації страхування депозитів. Загалом, за оцінками експертів витрати платників податків склали 124 млрд доларів США в перерахунку на долари США 1995 року.

RTC працювала шляхом так званих «програм партнерства у капіталі». Усі партнерства у капіталі залучали партнера з приватного сектору із частковою участю у пулі активів. За рахунок участі у портфелі активів RTC змогла брати участь у надзвичайному прибутку, який реалізовували портфельні інвестори. Партнерства у капіталі дали змогу RTC отримати переваги від роботи з управління та ліквідації, здійснюваної їхніми партнерами з приватного сектору, а структура допомагала забезпечити узгодженість стимулів, яка є кращою за ту, яка зазвичай характерна для відносин принципала та підрядника. Існують такі різновиди партнерств у капіталі: Фонд множинного інвестування (участь відібраних партнерів з обмеженою відповідальністю, невизначений портфель активів), Іпотечні трасти серії N та S (конкурентні заявки на визначений портфель активів), Земельний фонд (отримувати вигоду від довгострокового відновлення та

забудови землі) та партнерство JDC (Судові рішення, дефіцит, списання)(вибір загального партнера за принципом «конкурсу краси» за позови, без забезпечення чи сумнівної цінності).

У Швеції було створено дві корпорації з управління активами банків, *Securum* і *Retriva*, для управління недіючими кредитами фінансових установ в рамках політики виходу з фінансової кризи 1992-1993 рр. Активи проблемного банку було розділено на «хороші» та «погані», погані активи потім були передані одній з корпорацій з управління активами, в основному до *Securum*. Важливою рисою шведської програми було примусити банки розкрити очікувані збитки за кредитами в повному обсязі та реалістично оцінити об'єкти нерухомості та інші активи. Для досягнення цієї мети Орган фінансового нагляду зробив правила визначення ймовірних збитків за кредитами, а також правила оцінювання нерухомості більш суворими. Для забезпечення однорідності оцінювання нерухомості як активу банку, що подає заявку на допомогу, Орган створив Оцінювальну комісію за участі фахівців з нерухомості. Низька ринкова вартість, присвоєна активам в процесі комплексної експертизи ефективно допомогла встановити мінімальний рівень вартості активів. Торгівля продовжувалася, бо учасники ринку не очікували, що ціни впадуть нижче цього рівня ⁽²⁷⁾. У довгостроковій перспективі дві корпорації з управління банківськими активами виявилися успішними у тому сенсі, що бюджетні витрати на підтримку фінансової системи приблизно збалансували доходи, отримані корпораціями з управління активами банків від ліквідації їхніх активів.

У 1990-х роках у Франції для того, щоб отримати контроль та ліквідувати з плином часу погані активи банку *Credit Lyonnais* був створений державний орган, що користувався інституційною необмеженою гарантією держави. Поганий банк фінансував придбання активів шляхом кредиту від *Credit Lyonnais*. Відповідно, останньому вдалося уникнути фіксації збитків при продажі активів та звільнити капітал для рівнозначної суми активів, зважених за ступенем ризику, оскільки, з огляду на державну гарантію, кредит для поганого банку мав ступінь ризику 0%. Комісія схвалила створення поганого банку як допомогу з реструктуризації. Характерною рисою моделі було чітке відділення хорошого банку від поганого для попередження конфлікту інтересів та «положення про сплату після покращення ситуації» щодо прибутку хорошого банку на користь держави. За кілька років банк був успішно приватизований. Втім, переведення активів до поганого банку за балансовою вартістю захистило акціонерів від відповідальності за збитки та з плином часу означало високу вартість для держави.

За кілька років у Італії *Banco di Napoli* був розділений та поганий банк і хороший банк після того, як поточні акціонери понесли збитки та Казначейство провело рекапіталізацію на рівні, необхідному, щоб втримати банк на плаву. *Banco Napoli* профінансував придбання поганим банком дисконтованих, та все ж знецінених активів шляхом отримання пільгового кредиту Центрального Банку з контргарантією від Казначейства. Через один рік очищений банк був приватизований. Ані для *Credit Lyonnais*, ані для *Banco di Napoli* не було здійснено негайних бюджетних асигнувань для Казначейства для придбання поганих активів, окрім надання банкам капіталу.

Німеччина нещодавно застосувала м'яку форму поганого банку, під час вирішення ситуації з поганими активами її федеральних земельних банків. У випадку банку *SachsenLB*, бенефіціар був проданий як діюче підприємство після передачі поганих активів на суму приблизно 17,5 млрд євро установі особливого призначення з метою утримання активів до настання строку погашення. Попередній власник — федеральна земля Саксонія — надала гарантії на збитки в розмірі приблизно 17% номінальної вартості, що під час проведення стрес-тестування вважалося абсолютним максимумом можливих збитків (за базовим сценарієм було встановлено лише 2%). Новий власник взяв на себе більшу частину рефінансування та покриття ризику, що залишилися. Сума допомоги у найгіршому випадку, за розрахунками щонайменше могла досягти близько 4%. У випадку банку *WestLB*, портфель активів на суму 23 EUR млрд євро був переданий установі особливого призначення із наданням державної гарантії на суму 5 млрд євро для покриття можливих збитків та захисту балансу від адаптування вартості активів відповідно

⁽²⁷⁾ Натомість, у Японії зробили зовсім протилежне: згідно з японською політикою були встановлені занадто висока вартість «поганих» активів, і, таким чином, ринок нерухомості був заморожений майже на десять років.

до МСФЗ. Завдяки цьому WestLB вдалося звільнити баланс від ринкової волатильності активів. Державі була виплачена комісія за гарантію у розмірі 0,5 %. «Щит від ризиків» все ще існує і вважається державною допомогою.

Уряд Швейцарії створив новий фонд, куди UBS передав портфель токсичних активів, який пройшов оцінювання третьою стороною до передачі. Для забезпечення фінансування цього фонду Швейцарія спершу здійснила вливання капіталу в UBS (у формі позики, що конвертується в акції UBS), який UBS негайно списав та перевів у Фонд. Залишок коштів для фінансування Фонду було забезпечено за рахунок кредиту Національного банку Швейцарії.

Наприкінці 1990-х років банки Чехії висували м'які умови для кредитування корпорацій. Банки Чехії сильно постраждали через це, і уряд мав надати їм фінансову допомогу наприкінці 1990-х років. Для оздоровлення банківської галузі були здійснені масштабні раунди очищення балансів банків.

У лютому 1991 року уряд Чехії створив Консолідаційний банк (Konsolidacni banka, КОВ), який мав отримати безнадійні кредити банківського сектору, накопичені до 1991 року, наприклад, успадкованої від планової економіки заборгованості, особливо ті, які були пов'язані з торгівлею з країнами соціалістичного табору. У вересні 2001 року спеціальний банк перетворився на агентство, що також могло поглинати безнадійні кредити, пов'язані з «новими інноваційними» кредитами (особливо із так званими кредитами на приватизацію, недіючими та шахрайськими кредитами).

Починаючи з 1991 року більші банки звільнялися від безнадійних кредитів, а з 1994 увагу було приділено меншим банкам. Зокрема, в серпні 1996 року падіння Kreditni banka та наступне панічне зняття коштів з рахунків Agrobanka призвели до певного напруження чеської банківської системи. Зазначені програми призвели лише до тимчасового підвищення частки державної власності у банківському секторі у 1995 році, та знову у 1998 році через відкликання ліцензій Agrobanka. Загалом, доля держави у банківському секторі зросла з 29% у 1994 році до 32% станом на кінець 1995 року.

Більше того, у 1997 році для підтримки малих банків була ухвалена іще одна програма — Програма стабілізації. Головним чином вона полягала у заміні активів низької якості ліквідністю обсягом до 110% капіталу кожного з банків-учасників шляхом купівлі спеціальною компанією під назвою Ceska finansni активів низької якості у банку з подальшою повторною купівлею залишкового обсягу цих активів протягом 5-7 років. До програми долучились шість банків, але п'ять були виключені з неї через невиконання критеріїв. В подальшому вони припинили свою діяльність. Таким чином, Програма стабілізації себе не виправдала, і її було згорнуто.

Станом на кінець 1998 року було видано 63 банківські ліцензії (60 з них до кінця 1994 року). Станом на кінець вересня 2000 року 41 банк, враховуючи філії іноземних банків, здійснювали свою діяльність, 16 функціонували у надзвичайних режимах (8 у стані ліквідації, 8 задіяні у процесі банкрутства), 4 банки пройшли злиття з іншими банками. Ліцензію одного з іноземних банків було відкликано, бо він не зміг розпочати свою роботу. З 41 установи, що залишились, (у тому числі СКА), 15 були вітчизняними, 27 — іноземними, з урахуванням дочірні банки та філії іноземних банків.

У травні 2000 року набрали чинності зміни до Закону про банкрутство та вирішення спорів і Закону про публічні аукціони, що мало на меті прискорити процедури банкрутства та збалансувати права кредиторів та боржників. Для цього спеціалізованим фірмам або юридичним особам було дозволено виступати довіреними особами в процедурах банкрутства та запропоновано можливість проведення переговорів щодо вирішення спору в позасудовому порядку.

ДОДАТОК III

Означення категорій («кошиків») прийнятних активів та надання повної інформації щодо знецінених активів, а також щодо всього спектру комерційної діяльності банку

I. Означення категорій («кошиків») прийнятних активів

Означення кошиків знецінених фінансових банківських активів має бути спільним знаменником, що ґрунтується на категоріях, які вже застосовуються для такого:

1. пруденційної звітності та оцінювання (Базельський стовп 3 = Додаток XII до Директиви про вимоги до капіталу; звітність FINREP і COREP);
2. фінансової звітності та оцінювання (зокрема, МСБО 39 і МСФЗ 7);
3. Спеціалізованої звітності *ad hoc* про кредитну кризу: МВФ, Форум фінансової стабільності (FSF), Рубіні і Європейський комітет банківського нагляду (CEBS) працюють над прозорістю.

Застосування спільного знаменника наявних категорій звітності і оцінювання для визначення кошиків активів дозволить

1. не навантажувати банки додатковою звітністю;
2. уможливити доступ до кошика знецінених активів окремих банків для Співтовариства та глобальної оцінки (що може бути актуальним для визначення «економічної вартості» в певний момент часу); і
3. встановити об'єктивні (затверджені) точки відліку для оцінювання знецінених активів.

Враховуючи викладене вище, Комісія пропонує такі кошики фінансових активів як вихідні пункти для визначення «економічної вартості» та допомоги при знеціненні активів:

Таблиця 1

I. Структуровані фінанси/ сек'юритизовані продукти						
	Тип продукту	Категорія обліку	База оцінювання для схеми			Коментарі
			Ринкова вартість	Економічна вартість	Трансфертна вартість	
1	Цінні папери, забезпечені житловою іпотекою	Справедлива вартість з її відображенням у складі прибутку та збитків/ Наявний для продажу (*)				Далі поділяються за таким: географічний регіон, черга виплати траншів, рейтинги, високоризикові або середньоризикові чи інші базові активи, дата погашення/вікова група, асигнування та списання
2	Іпотечні цінні папери, забезпечені комерційною нерухомістю	Справедлива вартість з її відображенням у складі прибутку та збитків/ наявний для продажу				
3	Облігації, забезпечені борговими зобов'язаннями	Справедлива вартість з її відображенням у складі прибутку та збитків/ наявний для продажу				

4	Цінні папери, забезпечені активами	Справедлива вартість з її відображенням у складі прибутку та збитків/ наявний для продажу			
5	Корпоративне боргове зобов'язання	Справедлива вартість з її відображенням у складі прибутку та збитків/ наявний для продажу			
6	Інші кредити	Справедлива вартість з її відображенням у складі прибутку та збитків/ наявний для продажу			
Усього					

II. Несек'юритизовані кредити

	Тип продукту	Категорія обліку	База оцінювання для схеми			Коментарі
			Вартість (**)	Економічна вартість	Трансфертна вартість	
7	Корпоративне	Утримувані до їх погашення/ Кредити та дебіторська заборгованість	Вартість (**)			
8	Житлові	Утримувані до їх погашення/ кредити та дебіторська заборгованість	Вартість			Далі поділяються за таким: географічний регіон, ризик контрагенту (ймовірність дефолту), скорочення кредитних ризиків (забезпечення зобов'язань) та структура термінів погашення; асигнування та списання.
9	Інші для фізичних осіб	Утримувані до їх погашення/ кредити та дебіторська заборгованість	Вартість			
Усього						

(*) Справедлива вартість з її відображенням у складі прибутку та збитків = торговельний портфель + опціон із правом придбання за справедливою вартістю).

(**) Вартість означає балансову вартість кредиту мінус знецінювання.

II. Повне розкриття відомостей щодо знецінених активів і пов'язаної із ними комерційної діяльності

Грунтуючись на кошиках активів, наведених у Таблиці 1, інформацію про знецінені активи банку, що підлягають дії заходів для звільнення від проблемних активів, необхідно подавати з

більшим ступенем деталізації, як вказано у стовпці «Коментарі» Таблиці 1.

Грунтуючись на належній практиці, що її застосовує Європейський комітет банківського нагляду⁽²⁸⁾ (CEBS) для розкриття інформації про діяльність, на яку вплинула нестабільність на ринку, інформацію про діяльність банку, пов'язану із знеціненими активами, що доповнює перевірку життєздатності, згадану у Секції 5.1, можна структурувати таким чином:

Таблиця 2

<p>Належна практика, застосовувана Європейським комітетом банківського нагляду</p>	<p>Група керівників органів банківського нагляду (SSG): Належна практика розкриття</p>
<p>Бізнес-модель</p> <ul style="list-style-type: none"> — Опис бізнес-моделі (тобто причини, чому установа займається даною діяльністю та робить внесок до процесу створення вартості) та, в разі потреби, опис будь-яких внесених змін (наприклад, через кризу). — Опис стратегій та цілей. — Опис важливості діяльності та внеску до комерційної діяльності (у тому числі кількісні показники). — Опис типів діяльності, у тому числі опис інструментів, а також критеріїв їх функціонування та відповідності, що мають виконати продукти/інвестиції. — Опис ролі та ступеня втручання установи, тобто обов'язки та зобов'язання. 	<ul style="list-style-type: none"> — Діяльність (Компанія спеціального призначення) (*). — Природа ризику (спонсор, постачальник ліквідності та/або підтримки кредитної якості) (Компанія спеціального призначення). — Якісне обговорення політики (Кредитне фінансування).
<p>Ризики та ризик-менеджмент</p> <ul style="list-style-type: none"> — Опис характеру та ступеня ризиків, пов'язаних з діяльністю та інструментами. — Опис практики ризик-менеджменту, що має місце по відношенню до діяльності, опис визначених слабких місць, коригувальних заходів, вжитих у зв'язку з ними. — Беручи до уваги поточну кризу, особливу увагу слід приділити ризикам нестачі ліквідності. 	
<p>Вплив кризи на результати</p> <ul style="list-style-type: none"> — Кількісний та якісний опис результатів із наголосом на збитках (у відповідних випадках) та здешевленні, що вплинули на результати. — Розбивка здешевлення/збитків за типом продуктів та інструментів, що постраждали від кризи (іпотечні цінні папери, забезпечені комерційною нерухомістю, цінні папери, забезпечені житловою іпотекою, облігації, забезпечені борговими зобов'язаннями, цінні папери, забезпечені активами і викуп за рахунок позики із подальшою розбивкою за різними критеріями). — Опис причин та чинників, що спричинили такий ефект. — Порівняння (i) впливу між (відповідними) періодами; та (ii) баланси звітів про прибутки та збитки до та після впливу кризи. — Розрізнення здешевлення реалізованих і нереалізованих сум. — Опис впливу кризи на курсову вартість акцій фірми. — Розкриття інформації про максимальний ризик збитків та опис того, як подальше падіння ділової активності або оздоровлення ринків вплине на стан справ установи. — Розкриття впливу руху кредитних спредів за власними зобов'язаннями на результати і на методи визначення цього впливу. 	<ul style="list-style-type: none"> — Зміна ризиків з попереднього періоду, у тому числі продаж та здешевлення (іпотечні цінні папери, забезпечені комерційною нерухомістю/кредитне фінансування)

⁽²⁸⁾ Джерело: Звіт Європейського комітету банківського нагляду (CEBS) про забезпечення прозорості банків щодо діяльності та продуктів, що постраждали від нещодавньої нестабільності на ринку, 18 червня 2008 року.

<p>Рівні та типи ризиків</p> <ul style="list-style-type: none"> — Номінальна сума (або амортизована вартість) та справедлива вартість неоплачених ризиків. — Інформація про кредитну гарантію (наприклад, за кредитно-дефолтним свопом) — її вплив на ризики. — Інформація про кількість продуктів — Деталізоване розкриття інформації з розбивкою за чергою виплати траншів, — рівнем якості кредиту (тобто рейтинг, інвестиційний клас, вікова група), — географічним походженням, — чи ризики виникли, утримані, складовані або придбані, — характеристики продукту: рейтинги, частка високоризикових іпотечних кредитів, облікові ставки, нижні межі субординації, спреди, фінансування, — характеристики базових активів: наприклад, вікові групи, співвідношення вартості кредиту та вартості застави, інформація про обтяження, середньозважений термін базового активу, прогноз швидкості дострокового погашення, очікувані збитки за кредитом. — Графік руху ризиків між відповідними звітними періодами та його причини (продаж, примусова реалізація, придбання і т.д.). — Обговорення ризиків, які не були консолідовані (або які були визнані в ході кризи) та пов'язаних із ними причин. — Ризики роботи з вузькоспеціалізованими страхувальниками та якість застрахованих активів: — номінальні суми (або амортизована вартість) застрахованих ризиків, а також сума придбаної кредитної гарантії, — справедлива вартість непогашених ризиків і пов'язану із ними кредитну гарантію, — суми списань і збитків, із розрізненням реалізованих та нереалізованих сум, — розбивка ризиків за рейтингом або контрагентом. 	<ul style="list-style-type: none"> — Розмір механізму у порівнянні з сумарним ризиком фірми (Компанія спеціального призначення/облігації, забезпечені борговими зобов'язаннями (SPE/CDO). — Забезпечення: тип, транші, кредитний рейтинг, галузь, географічний розподіл, середній строк погашення, вікова група (компанія спеціального призначення/облігації, забезпечені борговими зобов'язаннями/іпотечні цінні папери, забезпечені комерційною нерухомістю/Кредитне фінансування (SPE/CDO/CMB/LF). — Інструменти хеджування, у тому числі ризики, пов'язані з вузькоспеціалізованими страховими компаніями, іншими контрагентами (облігації, забезпечені борговими зобов'язаннями (CDO). Кредитоспроможність сторони, що хеджує (облігації, забезпечені борговими зобов'язаннями (CDO). — Інвестиції в конкретне іпотечне зобов'язання, цінні папери, забезпечені житловою іпотекою, деривативи, інше (інші ризики високої та середньої сили (O). — Подробиці щодо якості кредиту (наприклад, кредитний рейтинг, заставні коефіцієнти, показники якості) (інші ризики високої та середньої сили (O). — Зміна ризиків з попереднього періоду, у тому числі продаж та списання (іпотечні цінні папери, забезпечені комерційною нерухомістю/кредитне фінансування (CMB/LF). — Розрізнення консолідованих і неконсолідованих механізмів. Причина консолідації (якщо застосовно) (компанія спеціального призначення (SPE). — Профінансовані ризики та непрофінансовані зобов'язання (кредитне фінансування (LF).
<p>Політика бухгалтерського обліку та проблеми оцінювання</p>	

<ul style="list-style-type: none"> — Класифікація транзакцій та структурованих продуктів для цілей бухгалтерського обліку і відповідний порядок обліку. — Консолідація компаній спеціального призначення та інших механізмів (таких як компанії із змінною часткою участі) та їх зіставлення з структурованими продуктами, що постраждали від кризи високоризикових кредитів. — Детальне розкриття справедливої вартості фінансових інструментів: — фінансові інструменти, до яких застосовується справедлива вартість, — ієрархія справедливої вартості (розбивка усіх ризиків, що вимірюються за справедливою вартістю шляхом створення ієрархії справедливої вартості та розбивкою на готівкові та похідні інструменти, а також розкриття інформації про переміщення між різними рівнями), — порядок обліку прибутку першого дня (у тому числі кількісна інформація), — використання опціону справедливої вартості (включно з умовами використання) та відповідних сум (з відповідною розбивкою). — Розкриття інформації про методику моделювання для оцінювання фінансових інструментів, у тому числі аналіз такого: <ul style="list-style-type: none"> — опис методик моделювання та інструментів, до яких вони застосовуються, — опис процесів оцінювання (у тому числі аналіз припущень та вхідних факторів, на яких ґрунтуються моделі), — типи коригування, застосовані для відображення моделлю ризиків та інших невизначеностей оцінювання — чутливість справедливої вартості, і — стресові сценарії. 	<ul style="list-style-type: none"> — Методики оцінювання і основні рушійні сили (облігації, забезпечені борговими зобов'язаннями (CDO). — Коригування кредитного оцінювання для конкретних контрагентів (облігації, забезпечені борговими зобов'язаннями (CDO). — Чутливість оцінювання до змін у тому, що стосується ключових припущень та вхідних даних (облігації, забезпечені борговими зобов'язаннями (CDO).
<p>Інші аспекти розкриття інформації</p> <ul style="list-style-type: none"> — Опис політики щодо розкриття інформації та принципів, використовуваних для розкриття інформації та фінансової звітності. 	
<p>Проблеми представлення</p> <ul style="list-style-type: none"> — Розкриття інформації для розуміння причетності установи до певної діяльності повинно, наскільки це можливо, бути надано в одному місці. — Якщо інформація міститься у декількох частинах або у декількох різних джерелах, текст повинен містити чіткі перехресні посилання, аби зацікавлений читач міг переходити від однієї частини до іншої. — Текстову інформацію необхідно максимально, наскільки це доцільно, доповнювати наочними таблицями та резюме, щоб зробити її більш зрозумілою. <p>Установи повинні забезпечити наявність зрозумілих та адекватних пояснень до термінів, якими описуються складні фінансові інструменти та транзакції.</p>	
<p>(*) У Звіті SSG кожний елемент означає або конкретний тип компанії спеціального призначення, або усі такі компанії в цілому, як то компанія спеціального призначення (SPE), кредитне фінансування (LF), іпотечні цінні папери, забезпечені комерційною нерухомістю (CMB), інші ризики середньої та високої сили (O), облігації, забезпечені борговими зобов'язаннями (CDO).</p>	

ДОДАТОК IV

Принципи і процеси оцінювання та визначення ціни

I. Методи і порядок оцінювання

Для цілей здійснення заходів для звільнення від проблемних активів, активи слід класифікувати за наочними таблицями 1 і 2 у додатку III.

Визначення реальної економічної вартості для цілей цього Повідомлення (див. секцію 5.5) повинно ґрунтуватися на видимих ринкових даних та реалістичних і обачних припущеннях щодо майбутнього руху грошових коштів.

Методи оцінювання, застосовувані для прийнятних активів, повинні бути узгоджені на рівні Співтовариства та можуть різнитися залежно від конкретних активів або кошиків активів. За кожної можливої нагоди таку оцінку необхідно переглядати в контексті звірки з ринком через регулярні проміжки часу протягом терміну життя активу.

У минулому декілька варіантів оцінювання застосовувалися з більшим або меншим успіхом. Процедура простого аукціону за методом зниження ціни довела свою користь у тому випадку, коли ринкову вартість категорій активів можна визначити достатньо точно. Однак цей підхід не підійшов для того, щоб оцінити більш складні активи у Сполучених Штатах. Більш складні процедури аукціону краще пристосовані для випадків, коли ринкову вартість можна визначити із меншою впевненістю та є потреба у більш точному методі визначення ціни кожного активу. На жаль, структура цих процедур не настільки проста. Інші методи, окрім розрахунків для складних активів на основі моделі, мають недолік, що полягає у залежності від базових припущень⁽²⁹⁾.

Застосування однакових моделей дисконтування вартості забезпечення для усіх складних активів спрощує, загалом, процес оцінювання, хоча й призводить до менш точного визначення ціни кожного окремого активу. Центральні банки мають чималий досвід щодо критеріїв та параметрів, які можна використовувати для забезпечення, заставленого для рефінансування, і це може стати корисною відправною точкою.

Незалежно від обраної моделі, процес оцінювання та особливо оцінка ймовірності збитків у майбутньому повинні ґрунтуватися на ретельному стрес-тестуванні за сценарієм тривалої глобальної рецесії.

Оцінювання повинно ґрунтуватися на міжнародно визнаних стандартах і критеріях. Спільна методологія оцінювання, погоджена на рівні Співтовариства та послідовно впроваджена державами-членами, могла б значно полегшити занепокоєння щодо загроз однорідному конкурентному середовищу, які могли б виникнути внаслідок систем оцінювання, що сильно відрізняються між собою. Під час оцінки методів оцінювання, що їх пропонують держави-члени для заходів для звільнення від проблемних активів, Комісія буде радитись по суті з групою експертів з оцінювання⁽³⁰⁾.

II. Визначення ціни державної підтримки на основі оцінювання

Оцінювання активів слід відділяти від визначення ціни заходів із підтримки. На практиці, придбання або страхування на основі визначеної поточної ринкової вартості або «реальної економічної вартості», враховуючи прогнози майбутніх грошових потоків за принципом «утримувати до погашення», часто перевищує спроможність участі банків-бенефіціарів у

⁽²⁹⁾ У будь-якому випадку, проведення аукціону можливе лише для однорідних класів активів і лише тоді, коли є достатньо велика кількість потенційних продавців. Необхідно також передбачити мінімальні ціну аукціону для забезпечення захисту інтересів держави і механізму застереження про повернення коштів на випадок, якщо кінцеві збитки перевищать мінімальну ціну аукціону, щоб забезпечити достатній внесок банку-бенефіціара. Для оцінки таких механізмів необхідно подавати порівняльні сценарії з альтернативними схемами гарантування/придбання, у тому числі стрес-тести, аби гарантувати їх глобальну фінансову рівнозначність.

⁽³⁰⁾ Комісія застосує висновки цих груп експертів з оцінювання у спосіб, подібний до процедури надання державної допомоги, у тих випадках, коли вона має ресурси для звернення до сторонніх експертів.

розподілі зобов'язань⁽³¹⁾. Визначення ціни повинне базуватися на трансфертній вартості, що має бути максимально наближеною до визначеної реальної економічної вартості. Оскільки вона передбачає певні переваги у порівнянні з поточною ринковою вартістю і, таким чином, державною допомогою, визначення ціни на основі «реальної ринкової вартості» може сприйматись як таке, що діє на противагу поточним ринковим перебільшенням, підсиленням поточною кризою, що призвели до погіршення або навіть краху певних ринків. Чим більше трансфертна вартість відрізнятиметься від «реальної економічної вартості», а, отже, й суми допомоги, то більшою буде потреба у заходах коригування, аби забезпечити точне визначення ціни з плином часу (наприклад, через положення про сплату після покращення ситуації) та для більш глибокої реструктуризації. Допустиме відхилення від результату оцінювання необхідно більше обмежити для активів, вартість яких можна визначити на підставі надійних ринкових даних, аніж для тих, для яких ринки є неліквідними. Недотримання цих принципів буде сильним сигналом необхідності проведення далекосяжних заходів з реструктуризації та компенсації або навіть ліквідації у належному порядку.

У будь-якому разі, будь-яке визначення ціни заходу із звільнення від проблемних активів повинне включати винагороду для держави, що адекватно враховує ризики майбутніх збитків, що є вищими, аніж ризики, закладені при визначенні «реальної економічної вартості», та будь-які додаткові ризики, спричинені тим, що трансфертна вартість є вищою за економічну вартість.

Така винагорода може бути забезпечена шляхом встановлення трансфертної ціни активів нижче «реальної економічної вартості» у мірі, необхідній аби передбачити адекватну компенсацію за ризики у формі сумірного підвищення, або шляхом належної адаптації комісії та гарантію.

При визначенні необхідних показників прибутку можна «відштовхуватись» від винагороди, яка була б необхідною для заходів рекапіталізації, що мали б той самий ступінь впливу на капітал, що й запропоновані заходи для звільнення від проблемних активів. Необхідно дотримуватись лінії, вказаної у Повідомленні Комісії щодо рекапіталізації фінансових установ в умовах існуючої фінансової кризи: обмеження допомоги необхідним мінімумом та запобіжні заходи проти надмірного спотворення конкуренції, враховуючи також специфічні характеристики заходів для звільнення від проблемних активів та, зокрема, те, що вони можуть бути більш ризикованими, ніж вливання капіталу⁽³²⁾.

Система визначення ціни також могла б включити варранти на акції банку, що за вартістю дорівнюють активам (передбачаючи, що оплата за вищою ціною передбачатиме більшу частку потенційного капіталу). Однією з можливих моделей системи визначення ціни міг би бути сценарій викупу активів, що передбачає повернення варрантів до банку з моменту продажу поганим банком активів, в разі принесення ними необхідного запланованого прибутку. Якщо активи не принесуть такого прибутку, банк має виплатити різницю готівкою для досягнення запланованого прибутку. Якщо банк не здійснює цю виплату, держава-член продає варранти для досягнення запланованого прибутку.

У сценарії гарантування активів, комісія за гарантію може бути сплачена у формі акцій з фіксованими кумулятивними відсотками, що представляють собою плановий прибуток. У разі, необхідності використання гарантії держава-член може застосувати варранти для придбання акцій на суму коштів, які мала покрити ця гарантія.

Будь-яка система визначення ціни має забезпечити те, щоб загальний внесок банків-бенефіціарів зводив ступінь чистого втручання держави до необхідного мінімуму.

⁽³¹⁾ Див. секцію 5.2.

⁽³²⁾ У сценарії гарантування активів буде також враховано і те, що, на відміну від заходів для рекапіталізації: ліквідність не надається.

ДОДАТОК V

Процедура надання державної допомоги

Держава-член, яка повідомляє Комісію про заходи для звільнення від проблемних активів, повинна обов'язково надати всеосяжну та детальну інформацію про всі елементи, що стосуються оцінки заходів державної підтримки згідно з правилами державної допомоги, викладеними у цьому Повідомленні⁽³³⁾. Значною мірою ця інформація складатиметься з опису методики оцінювання та її прогнозованого впровадження із залученням незалежної експертної думки третьої сторони⁽³⁴⁾. Ухвала Комісії надається строком на 6 місяців і залежить від зобов'язання представити або план реструктуризації, або перевірку життєздатності для кожної установи-бенефіціара протягом 3 місяці після її приєднання до програми звільнення від проблемних активів.

Якщо банку надається допомога як окремий захід, або в рамках ухваленної схеми звільнення від проблемних активів, держава-член повинна надати Комісії, щонайпізніше у повідомленні про план реструктуризації чи перевірку життєздатності, детальну інформацію про охоплені нею активи та їх оцінку на момент надання такої допомоги конкретному банку, а також засвідчені та підтверджені результати розкриття інформації про знецінення активів, щодо яких застосовуються заходи для звільнення від проблемних активів⁽³⁵⁾. Необхідно якнайшвидше надати повний огляд діяльності банку та його балансу, аби обговорення необхідного характеру і ступеня реструктуризації розпочались задовго до офіційного представлення плану реструктуризації з тим, щоб пришвидшити цей процес і забезпечити чіткість та правову визначеність якомога швидше.

Банкам, які вже отримали інші форми державної допомоги, чи то за погодженою гарантією, обміном активами, схемою рекапіталізації або індивідуальними заходами, про будь-яку допомогу за схемою звільнення від проблемних активів необхідно звітувати спершу відповідно до поточних зобов'язань щодо звітування, аби Комісія бачила повну картину багатьох заходів державної допомоги, спрямованих на окремого одержувача допомоги, і могла краще оцінити ефективність попередніх заходів і внесок до глобальної оцінки, що його пропонує держава-член.

Комісія повторно оцінює допомогу, надану за тимчасовою ухвалою, у плані адекватності запропонованої реструктуризації та заходів коригування⁽³⁶⁾ і висловить свою думку про її сумісність на строк, що перевищує 6 місяців, у новому рішенні.

Держави-члени повинні також кожні шість місяців надавати Комісії звіт про хід програм звільнення від проблемних активів та про розробки планів реструктуризації банків. Якщо держава-член вже має зобов'язання звітувати про інші форми допомоги її банкам, у такий звіт необхідно включити необхідну інформацію про заходи для звільнення від проблемних активів та плани реструктуризації банків.

⁽³³⁾ Вітаються контакти з Комісією до відправлення нотифікації.

⁽³⁴⁾ Див. секцію 5.5 і додаток IV.

⁽³⁵⁾ Необхідно надіслати лист від імені голови наглядового органу на підтвердження детальних результатів.

⁽³⁶⁾ Для оптимізації роботи Комісії і держав-членів, Комісія буде готова розглядати повідомлення, згруповані за подібними випадками реструктуризації/припинення діяльності. Комісія може вважати, що немає необхідності надавати план для чистого припинення діяльності установи, або якщо розмірами установи можна знехтувати.